

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 2.7.2014
COM(2014) 440 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

ZELENI AKCIJSKI NAČRT ZA MSP

Omogočiti MSP, da spremenijo okoljske izzive v poslovne priložnosti

{SWD(2014) 213 final}

Uvod in ozadje

Evropski svet je na svojem zasedanju marca 2014 poudaril, da Evropa tako z vidika proizvodnje kot z vidika naložb potrebuje močno in konkurenčno industrijsko bazo kot glavno gonilo za gospodarsko rast in delovna mesta. Učinkovita raba virov¹ je eno glavnih gonil konkurenčnosti podjetij, saj naj bi evropska predelovalna podjetja zapravila povprečno 40 % svojih stroškov za surovine, če upoštevamo še energijo in vodo, pa celo 50 % skupnih proizvodnih stroškov, medtem ko znaša delež stroškov dela zgolj 20 %.² Evropski svet je nadalje pozval k vztrajnim prizadevanjem za znižanje stroškov energije za končne uporabnike, zlasti s trajnimi naložbami v energetske učinkovitost ter uravnavanjem povpraševanja po celotni vrednostni verigi in v fazi razvoja in raziskav.

Izboljšave učinkovite rabe virov dejansko zahtevajo povezovanje pristopa vrednostne verige z izvajanjem zapletenih tehničnih rešitev na ravni podjetja. Ocenjeno je, da bi izboljšave učinkovite rabe virov vzdolž celotnih vrednostnih verig do leta 2030 lahko zmanjšale potrebne materialne vloške za od 17 % do 24 %³. Poleg tega se v EU trenutno 60 % vseh odpadkov ne reciklira, kompostira ali ponovno uporabi,⁴ kar pomeni ogromno izgubo dragocenih virov in pomembnih poslovnih priložnosti za majhna in srednja podjetja (MSP)⁵, ki lahko uporabijo ali prodajajo okolju prijazne proizvode, storitve in rešitve. Poslovne priložnosti lahko nastanejo tudi z vključevanjem bolj krožnih poslovnih modelov in zelenih tehnologij v obstoječa ter prihodnja MSP v vseh sektorjih, vključno s storitvami.

Strategija Evropa 2020 določa prednostno nalogo EU, da postane trajnostno gospodarstvo ter si zastavi ambiciozne cilje v zvezi s podnebnimi ukrepi in energetske učinkovitostjo. Pobuda *Small Business Act*⁶ je poudarila, da bi morale EU in države članice MSP omogočiti, da spremenijo okoljske izzive v poslovne priložnosti. Zelen akcijski načrt podaja jasno usmeritev in okvir glede tega, kako namerava EU v sodelovanju z državami članicami in regijami pomagati MSP, da izkoristijo poslovne priložnosti, ki jih ponuja prehod na zeleno gospodarstvo⁷. Ta pobuda konkretno predstavlja vrsto novih ali spremenjenih ukrepov za MSP, predlaganih na evropski ravni. Cilji zelenega akcijskega načrta so (1) izboljšati učinkovitost virov evropskih MSP, (2) podpreti okolju prijazno podjetništvo, (3) izkoristiti priložnosti, ki jih ponujajo okolju prijaznejše vrednostne verige, in (4) olajšati dostop do trga za okolju prijazna MSP.⁸ Načrt je predstavljen

¹ Učinkovita raba virov pomeni uporabo omejenih virov našega planeta na trajnosten način, pri čemer se čim bolj zmanjšajo vplivi na okolje, hkrati pa se omogoči gospodarska rast (z relativnim ločevanjem uporabe surovin).

² „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies“. Europe INNOVA (2012)

³ Meyer, B. et al (2011): „Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment“. Raziskava za Evropsko komisijo (GD za okolje), dostopna na http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macro-economic.pdf

⁴ Statistika odpadkov urada Eurostat (2011)

⁵ Glej opredelitev MSP na http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm

⁶ Za več informacij glej: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

⁷ „Zeleno gospodarstvo“ je model, ki „zagotavlja rast in razvoj, varuje človekovo zdravje in dobro počutje, zagotavlja dostojna delovna mesta, zmanjšuje neenakosti ter vlaga v biotsko raznovrstnost, vključno z ekosistemskimi storitvami, ki jih zagotavlja (naravni kapital) in jih ohranja zaradi vrednosti, ki jo imajo same po sebi, in njihovega bistvenega prispevka k dobremu počutju človeka in gospodarski uspešnosti.“ (Opredelitev iz Sklepa št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“).

⁸ Zeleni akcijski načrt za MSP se osredotoča na učinkovitost virov na splošno in ne daje posebnega poudarka na energetske učinkovitost ali proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, ki sta že bili predmet posebnih sporočil

kot dopolnitev sporočila *Pobuda za „zeleno“ zaposlovanje: izkoriščanje potenciala zelenega gospodarstva za ustvarjanje novih delovnih mest*, ki predlaga časovni načrt za podpiranje zelenih delovnih mest v celotni EU, ter sporočila *Priložnosti za učinkovito rabo virov v gradbenem sektorju*, kot tudi svežnja ukrepov za krožno gospodarstvo in pregleda ciljev v zvezi z odpadki.

Zeleni akcijski načrt si prizadeva za ponovno industrializacijo Evrope, kot jo zagovarja Sporočilo o oživitvi evropske industrije (COM (2014) 14) ter podpira Evropski svet, in sicer s krepitevijo konkurenčnosti MSP ter podpiranjem razvoja okolju prijaznih podjetij v vseh evropskih regijah, zlasti ker v tej fazi obstajajo velike razlike v učinkovitosti virov med sektorji in državami članicami.

Akcijski načrt temelji na akcijskem načrtu za ekoinovacije (EcoAP)⁹, ki podaja smernice za politiko in financiranje na področju ekoinovacij v okviru strategije Evropa 2020. Številni ukrepi in instrumenti akcijskega načrta za ekoinovacije so izjemno pomembni za MSP. Primeri za to so evropski sistem inovacijskih kazalnikov, opazovalna skupina za ekoinovacije, evropski forum o ekološki inovativnosti, evropska partnerstva za inovacije in finančni instrumenti za ekoinovacije v okviru programa Obzorje 2020. Ukrepi iz zelenega akcijskega načrta in načrta za ekoinovacije se torej dopolnjujejo in ustvarjajo pomembne sinergije. Skozi celotno fazo izvajanja bo zagotovljeno ustrezno usklajevanje akcijskega načrta za ekoinovacije in zelenega akcijskega načrta.

Zeleni akcijski načrt se osredotoča na ukrepe na evropski ravni, ki so oblikovani tako, da se skladajo z obstoječimi „zelenimi“ pobudami za podporo MSP na nacionalni in regionalni ravni ter jih krepijo.¹⁰ Pripravljen je bil v sklopu posvetovanja z udeleženci iz držav članic, ki so dejavni na tem področju, in se bo tudi izvajal v sodelovanju z njimi. Večina držav članic in številne regije imajo ustrezne organizacije ter instrumente, med drugim tudi sredstva regionalne politike, ki zagotavljajo podporo za MSP na področjih, ki so predmet tega akcijskega načrta. Te dejavnosti vključujejo zagotavljanje informacij, gradnjo zmogljivosti, spodbujanje sodelovanja in povezovanja, neposredno financiranje, dostop do finančnih sredstev itd.

Zeleni akcijski načrt določa vrsto ciljev in navaja ukrepe, ki bodo izvedeni na evropski ravni v sklopu večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020.¹¹ Vsi ti ukrepi so bodisi nove bodisi spremenjene različice prejšnjih ukrepov, ki zdaj upoštevajo potencial, ki ga podjetjem prinašata učinkovitosti virov in dostop do „zelenih“ trgov.¹² Ukrepi upoštevajo tudi rezultate javnega posvetovanja o zelenem akcijskem načrtu, ki je potekalo v zadnjem četrtletju leta 2013.¹³

Konkretne informacije o ukrepih iz tega sporočila v zvezi s programi, ki jih podpirajo (npr. evropski strukturni in investicijski skladi, COSME, Obzorje 2020, Erasmus +, LIFE ali partnerski instrument), bodo pravočasno objavljene na spletni strani Generalnega direktorata za podjetništvo

Komisije in zakonodajnih predlogov.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

¹⁰ EU bo tako v sklopu kohezijske politike podprla ukrepe, povezane z zelenim akcijskim načrtom. Države članice so se dogovorile, da namenijo več kot 100 milijard evrov iz Evropskega sklada za regionalni razvoj za naložbe v MSP, nizkoogljično gospodarstvo ter raziskave in inovacije.

¹¹ Ukrepi, predvideni v sporočilu, nimajo proračunskih posledic za proračun EU, ki bi presegle že predvidena sredstva v uradnem finančnem načrtu Komisije.

¹² Priložen delovni dokument služb Komisije navaja seznam ukrepov in, kjer je ustrezno, tudi časovni okvir za njihovo uvedbo v obdobju 2014–2020.

¹³ Povezava do poročila o rezultatih javnega posvetovanja: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

in industrijo pri Evropski komisiji¹⁴:

http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

I. Okolju prijaznejša MSP za večjo konkurenčnost in trajnost

Z izboljšanjem učinkovitosti virov v MSP bi lahko občutno zmanjšali proizvodne stroške in povečali produktivnost. Boljša uporaba virov predstavlja po izračunih skupen možni prihranek za evropsko industrijo v višini 630 milijard evrov letno.¹⁵ Premalo MSP v Evropi se zaveda te možnosti. Poleg tega MSP nimajo zadostne podpore pri svojih prizadevanjih za uresničitev možnega prihranka stroškov z učinkovitejšo rabo virov. To bi lahko poleg povečanja razlik v produktivnosti v Evropi med podjetji, ki izboljšujejo učinkovitost virov, in tistimi, ki je ne, oslabilo tudi splošno konkurenčnost evropskih podjetij ter možnosti številnih MSP, da zavzamejo mesto v globalnih vrednostnih verigah.

Zakaj je to pomembno za MSP?

Evropska MSP se v splošnem zavedajo, da je gospodarno ravnanje z viri pomembno, saj je 75 % MSP v EU povečalo svoje stroške materiala v zadnjih petih letih. Vsaj 93 % MSP v EU izvaja najmanj en ukrep za učinkovitejšo rabo virov, pri čemer gre v večini primerov za poceni ukrep. Toda stroški proizvodnje so se zmanjšali le pri 42 % MSP, ki izvajajo ukrepe za izboljšanje učinkovitosti virov.¹⁶ To kaže, da je nujno zagotoviti smernice za MSP glede stroškovne učinkovitosti naložb v učinkovitejšo rabo virov.

Poleg tega obstajajo velike razlike v stopnjah učinkovitosti virov v proizvodnem sektorju med državami članicami. Raba energije in nastajanje odpadkov za posamezno vrsto proizvodnje so bistveno razlikujeta med proizvodnimi podjetji v različnih evropskih državah.¹⁷

Izboljšave učinkovite rabe virov zahtevajo posebno znanje, ki v MSP običajno ni na voljo, zato potrebujejo nasvet, da odkrijejo morebitne dolgoročne koristi uvajanja inovacij v postopke in organizacijo za izboljšanje učinkovite rabe virov. Poleg tega MSP, ki potrebujejo finančna sredstva za velike vnaprejšnje naložbe v učinkovitost virov, v nekaterih primerih ugotovijo, da je za finančne posrednike to izjemno tvegano področje. Zato je pomembno, da se v prvi vrsti spodbuja MSP, naj poiščejo ustrezne nasvete glede učinkovite rabe virov prek poslovnih kampanj, namenjenih MSP, in drugič, da se jim zagotovi takšno svetovanje v njihovih regijah.

¹⁴ Te informacije bodo vključevale sklicevanja na namenska finančna sredstva za ukrepe, ki so predvideni v sklopu upravljanja zelenega akcijskega načrta, in njihovo učinkovitost.

¹⁵ „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies“. Europe INNOVA (2012).

¹⁶ Vsi zneski v tem odstavku so iz raziskave Flash Eurobarometer 2013 o „MSP, učinkoviti rabi virov in ekoloških trgih“:

ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

¹⁷ Calogirou C., S. Y. Sørensen, P. B. Larsen, S. Alexopoulou et al. (2010) SMEs and the environment in the European Union, PLANET SA in Danski tehnološki institut, objavil GD za podjetništvo in industrijo pri Evropski komisiji. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4711

Komisija je določila več ciljev, ki jih je treba doseči z naslednjimi ukrepi:

1. Zagotoviti evropskim MSP praktične informacije, nasvete in podporo pri tem, kako izboljšati učinkovitost virov na stroškovno učinkovit način:

- Evropski center odličnosti učinkovitosti virov, ki bo ustanovljen leta 2015 na podlagi dokazanih izkušenj s podporo učinkovitosti virov v državah članicah, bo neposredno in prek mreže partnerjev v evropskih regijah svetoval ter pomagal MSP, ki želijo izboljšati učinkovitost pri rabi virov, ter bo postal referenčna točka za uspešnost in stroškovno učinkovitost različnih izboljšav učinkovite rabe virov v EU. Center bo zagotavljal tudi podatke o nacionalnih strategijah, programih in dejavnostih na področju učinkovitosti virov ter bo MSP, če bo potrebno, opozoril nanje in jim nudil podporo.
- Raziskava Eurobarometer o „MSP, učinkoviti rabi virov in ekoloških trgih“ bo ocenila trende glede učinkovitosti virov med MSP v Evropi in ZDA, da bi usmerila nadaljnji razvoj politike na tem področju.
- Evropska podjetniška mreža¹⁸ bo pozvana, da (1) organizira evropsko kampanjo za gospodarno rabo virov z dejavnostmi za dvig ozaveščenosti (podatki na njihovih spletnih straneh, družbeni mediji, predstavitve na (obstoječih omrežnih) dogodkih, dogodki med podjetji), da bi poučila MSP o pozitivnih učinkih in priložnostih, ki jih ponuja učinkovitost virov, ter da (2) zagotovi storitve svetovanja o učinkovitosti rabe virov za MSP.
- Komisija bo podprla organe upravljanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov pri spodbujanju projektov na področju učinkovitosti virov ter pri objavljanju poslovnih priložnosti na zelenih trgih, zlasti s predstavitvijo uspešnih primerov in orodij iz celotne EU.

2. Podpreti učinkovite mehanizme za prenos tehnologije za okolju prijazne tehnologije:

- Trženje zelenih tehnologij je izredno pomembno za rast MSP v zelenem gospodarstvu. Zato bo podatkovna zbirka za prenos tehnologij Evropske podjetniške mreže z več kot 23 000 profili še naprej posodabljala razvrščanje ključnih besed, ki opisujejo učinkovitost virov in tehnologije na področju podnebja, da se boljše uskladita ponudba in povpraševanje pri strankah MSP.
- Poleg tega bodo partnerji Evropske podjetniške mreže pozvani, da zagotovijo tesno sodelovanje različnih sektorskih skupin, ki se ukvarjajo z učinkovitostjo virov, da se omogoči izmenjava informacij in prenos najboljših praks.

3. Olajšati dostop do financiranja za izboljšave v zvezi z viri in energetske učinkovitost v MSP

- Številne spletne strani Evropske komisije, namenjene MSP, bodo posodobljene, da bodo bolje prikazani razpoložljivi okoljski podatki, razpoložljiva sredstva EU za izboljšave učinkovite rabe virov kot tudi nefinančna podpora, ki je na voljo MSP.
- Evropska investicijska banka (EIB) bo zagotovila financiranje prek finančnih posrednikov za izboljšave učinkovite rabe virov, ki so povezane z ekološkimi storitvami in prilagajanjem na podnebne spremembe, s finančnim skladom za naravni kapital (NCFF).
- Instrument zasebnega financiranja za energetske učinkovitost (instrument PF4EE) lahko

¹⁸ Za več informacij glej: <http://een.ec.europa.eu/>

podpre MSP in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, ki med drugim izvajajo manjše naložbe v energetske učinkovitost in ki lahko uporabijo prihranke energije za odplačilo vnaprejšnjega zadolževanja.

- Ustanovljeni bosta mreža in skupnost javnih ter zasebnih financerjev in vlagateljev, ki podpirajo ekoinovacije.
- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) za obdobje 2014–2020 bosta podprla konkurenčnost MSP, vključno z izboljšanjem njihove energetske učinkovitosti in uporabe obnovljivih virov energije, kot tudi učinkovite rabe virov, kar spada med prednostne naložbe. Zato lahko države članice in regije izberejo take naložbe za financiranje iz ESRR in ESPR.

II. Zeleno podjetništvo za podjetja prihodnosti

Preprečevanje in odprava okoljske škode ter prehod na nizkoogljično gospodarstvo so družbeni izzivi, ki omogočajo tudi nove poslovne priložnosti za podjetja. Vendar pa je za uspeh „ekoinovacij“, kot tudi katerih koli drugih inovacij, potreben ploden ekosistem, zeleni inovatorji pa so odvisni od podpore, ki jo dobijo za razvoj svojih idej, ter od dostopa do sredstev za njihovo uresničevanje. Razvoju zelenega podjetništva koristi bližina izobraževalnih ustanov, kot tudi razpoložljivost kvalificirane delovne sile in industrijskih razmerij, ki spodbujajo medsektorsko sodelovanje in pogoje, ki omogočajo oblikovanje ekoinovacijskih grozdov.

Zakaj je to pomembno za MSP?

MSP potrebujejo ugodno poslovno okolje, v katerem se lahko zelene ideje hitro razvijejo, financirajo in dajo na trg. „Zeleno podjetništvo“ bi bilo treba obravnavati že v okviru (visokega) šolstva, da se pripravi način razmišljanja bodočih zelenih podjetnikov. „Zeleno podjetništvo“ bi bilo treba spodbujati tudi prek pomoči potencialnim podjetnikom, da prepoznajo poslovne priložnosti, ki izhajajo iz prehoda na gospodarno, nizkoogljično gospodarstvo, vključno z novimi ustvarjalnimi oblikami sodelovanja med podjetji in akademskim svetom. Podpreti bi bilo treba vse oblike inovacij, ki spodbujajo zeleno podjetništvo. Zeleno podjetništvo dejansko spodbujajo tudi nove poslovne zamisli, ki združujejo učinkovito rabo virov in ustvarjalnost, kot npr. nov pojav „recikliranja z dodajanjem vrednosti“, ki združuje recikliranje in načrtovanje. Poleg tega je treba boljše izkoristiti zelene tehnologije, ki so bile razvite na podlagi raziskav in ki so uspešno dokazale svojo izvedljivost. V zvezi s tem je treba podpreti MSP, da raziščejo znanstveno ali tehnično izvedljivost ter tržni potencial ekološko inovativnih poslovnih zamisli, saj mnoga MSP nimajo potrebnih virov, da bi ukrepala na lastno pest.

Komisija je določila več ciljev, ki jih je treba doseči z naslednjimi ukrepi:

1. Spodbujati vse oblike ekoinovacij, vključno z netehnološkimi ekoinovacijami:

- Instrument za MSP v okviru programa Obzorja 2020 bo malim in srednjim podjetjem pomagal, da raziščejo znanstveno ali tehnično izvedljivost ter tržni potencial visoko ekološko inovativnih zamisli, da bi razvili konkretne nove poslovne dejavnosti. Pozitivna ocena poslovne izvedljivosti bo omogočila financiranje predstavitvenih dejavnosti. MSP se že lahko

prijavijo za to pomoč v okviru posebnih razpisov, ki se osredotočajo na ekoinovacije in oskrbo s surovinami, ekološko inovativno živilsko proizvodnjo in predelavo ter inovacije v nizkoogljičnem in učinkovitem energetskega sistemu.

- Ukrepi iz Obzorja 2020 v sklopu družbenega izziva „podnebni ukrepi, okolje, učinkovita raba virov in surovin“ podpirajo cilje zelenega akcijskega načrta v smislu povečanja učinkovitosti virov s sistemskim pristopom k ekoinovacijam in z oblikovanjem krožnega gospodarstva. Zajete so vse oblike inovacij. Obravnavane so različne vrste dejavnosti, od raziskav in prikaza pa do tržnega uvajanja, usklajevanja in povezovanja.
- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) za obdobje 2014–2020 bodo podprli konkurenčnost MSP, saj so usmerjeni v energetske učinkovitost in uporabo obnovljivih virov energije. Te naložbe so navedene kot prednostne naložbe, za katere si prizadevajo države članice in regije s svojimi operativnimi programi.

2. Spodbujati poslovna partnerstva, spretnosti in znanja za zeleno podjetništvo:

- Sporočilo *Pobuda za „zeleno“ zaposlovanje: izkoriščanje potenciala zelenega gospodarstva za ustvarjanje novih delovnih mest* predlaga celovit načrt za razvoj spretnosti za prehod na zeleno gospodarstvo.
- V okviru pobud, kot je preverjanje okoljskih tehnologij (ETV), ki se trenutno izvaja kot pilotni program EU, se bo spodbujalo zagotavljanje visokokakovostnih informacij o ekoinovacijah in ekološko inovativnih MSP, da bi povečali zaupanje in zmanjšali naložbena tveganja.
- V okviru programa LIFE bodo podprti novi poslovni modeli za učinkovito rabo virov in energije v MSP.
- Evropske nagrade za spodbujanje podjetništva bodo prepoznale prizadevanja za podporo zelenemu podjetništvu, tako da bodo nagradile javne organe in javno-zasebna partnerstva, ki podpirajo razvoj zelenih trgov in učinkovito rabo virov.

3. Bolje izkoristiti vlogo grozdov pri podpori ekološko inovativnih MSP:

- Učinkovita raba virov bo postala posebna tema usposabljanj v sklopu programa za odličnost grozdov (COSME 2014–2020), katerega cilj je, da bi se upravljavci grozdov v celoti zavedali možnih dejavnosti, ki jih lahko vzpostavijo v svojih grozdih, za nadaljnje spodbujanje ekoinovacij in učinkovite rabe virov znotraj članov MSP ter med njimi.

III. Priložnosti za MSP v okolju prijaznejši vrednostni verigi

Ponovna proizvodnja, popravilo, vzdrževanje, recikliranje in okoljsko primerna zasnova imajo odlične možnosti, da postanejo gonilna sila gospodarske rasti in ustvarjanja delovnih mest ter obenem pomembno prispevajo k reševanju okoljskih izzivov. Z inovacijami in preoblikovanjem izdelkov ter proizvodnje in poslovnih modelov lahko podjetja zmanjšajo uporabo dragih primarnih surovin in ustvarijo manj odpadkov. 60 % vseh odpadkov v EU, ki se jih ne reciklira,

kompostira ali ponovno uporabi,¹⁹ ponuja gospodarske priložnosti za MSP, da izkoristijo medsektorske vrednostne verige, ki bolj učinkovito uporabljajo vires.

„Krožno“²⁰ ali „simbiotično“²¹ gospodarstvo povečuje učinkovito rabo virov in prihrank stroškov s tem, ko zagotovi najdaljši možni čas uporabe virov, izdelkov in sestavin. Boljša in učinkovitejša raba virov z zmanjšanjem odpadkov in predelavo odpadkov v nove proizvode ter storitve zahteva ekoinovacije, nove posrednike in posredniške storitve. MSP in podjetniki potrebujejo podporno okolje, da lahko vzpostavijo nova industrijska razmerja, kar jim omogoča prehod na krožno gospodarstvo.

Zakaj je to pomembno za MSP?

Kljub dokazom o koristi inovacij, ki zmanjšujejo količino odpadkov, in sodelovanja medsektorskih vrednostnih verig predstavlja kombinacija ureditvenih, institucionalnih, tehničnih in kulturnih ovir sistemske prepreke, ki še vedno zavirajo bolj učinkovito ukrepanje ter mrežno povezovanje med podjetji in s tem tudi večjo učinkovitost virov. Tako npr. trenutno 44 % velikih podjetij v EU proda svoj odpadni material drugemu podjetju, pri MSP pa je ta delež zgolj 24 %²². Ker to večinoma zahteva strokovno znanje in mreže, imajo MSP pogosto težave pri razvoju in izmenjavi znanj o zmanjševanju količine odpadkov ter ravnanju z njimi, kot tudi pri izkoriščanju možnega preprečevanja nastajanja odpadkov in ponovne uporabe proizvodov, surovin in odpadkov kot dela različnih vrednostnih verig. Visoki stroški transakcij in prvotni visoki naložbeni stroški lahko še bolj zmanjšajo interes za sklenitev poslov, povezanih s ponovno uporabo in recikliranjem virov, zlasti ker je možne koristi težko predhodno opredeliti zaradi pomanjkanja izkušenj in negotovosti, ki izhajajo iz nihanj v kakovosti, specifikacijah ali dobavnih rokih. Poleg tega lahko izmenjave znotraj vrednostne verige predstavljajo tehnološke izzive, saj so morda potrebne predelave in prilagoditve „odpadkov v obliki stranskih proizvodov“, preden jih lahko ponovno vključimo v vrednostno verigo.

Komisija je določila več ciljev, ki jih je treba doseči z naslednjimi ukrepi:

1. Obravnavati sistemske prepreke za medsektorsko in čezmejno sodelovanje vrednostnih verig ter ustvarjanje podjetij in sodelovanje med njimi s spodbujanjem ustvarjanja storitvenih poslovnih modelov ter ponovne uporabe materialov, proizvodov in odpadkov:

- Analiza sistemskih preprek, ki ovirajo uporabo krožnih poslovnih modelov za MSP, učinkovita raba materialov iz tokov odpadkov in industrijskih simbiotičnih postopkov. To je ključnega pomena za razvoj najboljših možnih ukrepov na ravni EU za odpravo teh pomanjkljivosti in za spodbujanje vloge MSP v krožnem gospodarstvu.

2. Olajšati medsektorsko sodelovanje z namenom spodbujanja krožnega gospodarstva:

- Prihodnji ukrep o „projekih za nove industrijske vrednostne verige, ki jih omogočajo grozdi“, v okviru programa Obzorje 2020 bo dodelil vsaj 75 % celotnega proračuna za podporo inovacijam v MSP. Podpreti želi medsektorsko in medregijsko sodelovanje ter

¹⁹ Statistika odpadkov urada Eurostat (2011)

²⁰ Krožno gospodarstvo čim dlje ohranja dodano vrednost v proizvodih in zmanjšuje količino odpadkov. Viri v proizvodih se, potem ko proizvodu poteče življenjska doba, še vedno produktivno uporabljajo, kar zagotavlja dodatno vrednost.

²¹ Simbiotično gospodarstvo temelji na praksi, da se stranski proizvodi iz enega podjetja ali sektorja (vključno z energijo, vodo, logistiko in materiali) uporabijo v drugem podjetju ali sektorju.

²² Raziskava Flash Eurobarometer 2013 o „MSP, učinkoviti rabi virov in zelenih trgih“: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

inovacijske projekte, ki jih izvajajo MSP, tako da jih bolje vključi v grozde in različne vrednostne verige.

- Evropski observatorij grozdov bo regijam zagotovil boljši pregled geografske koncentracije kompetenc v ekoloških industrijah, kot tudi opredelitev in analizo trendov medsektorskega povezovanja, vključno z internacionalizacijo grozdov in trendi industrijske predelave v ekološki industriji.
- Opredeljene bodo vzorčne predstavitevne regije, ki predstavljajo sistemske ekološko inovativne rešitve.
- Program LIFE bo spodbujal prevzem krožnih poslovnih modelov in prikazal njihove prednosti za MSP.
- Ustanovitev strokovne skupine, ki se bo osredotočala na sistemski pristop k ekoinovacijam v okviru programa Obzorje 2020.

IV. Dostop do trgov za okolju prijazna MSP

EU ima strateški interes, da se uspešno sooči s pogloblitimi globalnimi okoljskimi izzivi, kot so podnebne spremembe. Zaradi visoke gospodarske rasti in ponekod zgodnjih faz industrializacije se izčrpanje okolja in emisije v številnih državah po svetu zelo hitro povečujejo. Pomoč tem državam pri prehodu na zeleno gospodarstvo bo ključnega pomena. Hkrati pa ima EU vodilno vlogo pri zelenih in nizkoogljičnih tehnologijah, ki ponujajo veliko možnosti za združevanje ciljev glede boja proti podnebnim spremembam in drugih ciljev varstva okolja z razvojem trgovine, naložb in poslovnih dejavnosti za evropska podjetja, zlasti MSP, v teh državah.

Zakaj je to pomembno za MSP?

Mednarodne obveznosti EU na področjih, kot so sodelovanje pri boju proti podnebnim spremembam in sosedske politike, ponujajo evropskim MSP z ustreznim strokovnim znanjem dejanske možnosti za dostop do novih trgov za njihove tehnologije, izdelke in storitve, ki so usmerjene v učinkovito zmanjšanje emisij ogljika. EU predstavlja približno tretjino svetovnega trga za okoljske industrije in je neto izvoznica. Ta svetovni trg se povečuje za 5 % letno in se bo pričakovanih do leta 2030 potrojil²³ ter tako ponudil pomembne priložnosti za podjetja EU. Vendar pa redka MSP v EU ponujajo svoje zelene tehnologije, izdelke ali storitve v državah zunaj EU. 87 % MSP v EU prodaja zgolj na svojih državnih trgih.²⁴ To pomanjkanje internacionalizacije MSP se običajno pojasnjuje z odsotnostjo podpornih okvirov, ki lahko MSP omogočijo dostop do tujih trgov.

MSP imajo boljše možnosti za vključitev v globalne vrednostne verige, če sodelujejo z drugimi podjetji, kot pa če delujejo posamično. Da bi dosegli bolj učinkovito rabo virov v Evropi ter pomagali MSP, da se uspešno vključijo v globalne vrednostne verige, je potrebno boljše mednarodno sodelovanje. Da bi postala mednarodno konkurenčna, morajo MSP na področju učinkovitosti virov iskati mednarodne partnerje ne samo za prodajo, ampak tudi za vir surovin, ter

²³ Idea Consult, ECORYS, 2009. Študija o konkurenčnosti ekološke industrije EU; Zvezno ministrstvo za okolje, ohranjanje narave in jedrsko varnost, 2009, „Greentech – Made in Germany 2.0“

²⁴ Raziskava Flash Eurobarometer 2013 o „MSP, učinkoviti rabi virov in zelenih trgih“: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

pridobiti dostop do raziskav, znanja ali spretnosti v celotni vrednostni verigi. Takšno sodelovanje pogosto olajšajo grozdi, ki delujejo kot dejanske „odskočne deske“ za MSP, da na eni strani dostopajo do mednarodnih trgov, na drugi strani pa vzpostavijo poslovno sodelovanje ter razvijejo dolgoročno strateško partnerstvo vzdolž vrednostnih verig in med njimi. Poleg tega lahko MSP izkoristijo tudi mednarodne stike in mreže, ki so jih že ustanovile multinacionalke, univerze in druge ustanove v svojih grozdih.

Komisija je določila več ciljev, ki jih je treba doseči z naslednjimi ukrepi:

1. Spodbujati okolju prijaznejši evropski notranji trg:

- Evropske organizacije za standardizacijo bodo pozvane, naj pri oblikovanju standardov upoštevajo cilje krožnega gospodarstva, da bi se nadaljevala predhodna prizadevanja Komisije za vključitev okoljskih vidikov v evropsko standardizacijo.²⁵

2. Spodbujati dostop do mednarodnih trgov za zelene podjetnike:

- Vzpostavitev evropskih strateških partnerstev med grozdi za spodbujanje zavezništva med grozdi iz različnih sektorjev z namenom razvoja skupne strategije za internacionalizacijo. Spodbujala se bodo zavezništva na področju zelenih tehnologij in ekoinovacij.
- Mednarodne misije za navezovanje stikov bodo spodbujale sodelovanje na področju učinkovitosti virov in ekoinovacij ter bodo obravnavane prednostno za vsak primer posebej, pri čemer se bodo upoštevale posebnosti ciljne države in trgovinski potencial.
- Finančni instrumenti v okviru COSME bodo posebej podprli MSP pri mednarodnem uveljavljanju s spodbujanjem njihovega čezmejnega razvoja.

3. Olajšati sprejemanje gospodarnih tehnologij v državah partnericah v sodelovanju z evropskimi MSP:

- Nizkoogljivi poslovni ukrep bo zagotovil tehnično podporo za ustanovitev partnerstev za sodelovanje med podjetji in grozdi EU ter drugimi podjetji v državah s srednjim prihodkom in za izpolnitev skupnih dobičkonosnih predlogov²⁶, ki odražajo interese obeh strani ter obenem zagotavljajo usklajenost politik za razvoj.
- Vzpostavitev novih podjetniških dejavnosti, ki temeljijo na zelenih tehnologijah, v državah južnega Sredozemlja v sodelovanju z evropskimi MSP.

V. Upravljanje

Koncept in pregled zelenega akcijskega načrta za MSP, kot sta bila predstavljena v okviru javnih posvetovanj o prihodnosti politike MSP in zlasti v okviru posvetovanja na temo „Zeleni akcijski načrt za MSP“, ki je potekal v zadnjem četrtletju leta 2013, sta prejela močno podporo uprav

²⁵ Predhodna prizadevanja Komisije zajemajo sporočilo „The integration of environmental aspects into standardisation“ (COM (2004) 130 final) in sporočilo „Strateška vizija za evropske standarde: za boljšo in hitrejšo trajnostno rast evropskega gospodarstva do leta 2020“ (COM (2011) 311 final)

²⁶ Dobičkonosni predlog je projekt ali predlog, ki ima zadostno finančno in konceptualno podporo za potencialni uspeh pri pridobivanju finančnih sredstev od kreditnih institucij.

držav članic in deležnikov MSP, ki so se odzvali²⁷. Tudi mreža odposlancev za MSP²⁸ se je pozitivno odzvala na načrt, saj ceni njegovo jasno osredotočenost na poslovni vidik, ki izhaja iz okoljskih izzivov. Zato je pomembno, da se ga dosledno izvaja. To zahteva polno politično zavezanost Komisije in držav članic.

Zakaj je to pomembno za MSP?

Le učinkovito in uspešno izvajanje ciljev in kasnejših ukrepov tega akcijskega načrta bo zagotovilo vpliv v Evropi v korist MSP.

Komisija je določila več ciljev, ki jih je treba doseči z naslednjimi ukrepi:

1. Zagotoviti spremljanje in posodabljanje ukrepov, ki jih sprejme Komisija, da bi podprla MSP na tem področju:

- Ukrepe, ki so povezani s tem zelenim akcijskim načrtom za MSP, se bo redno spremljalo, vključno z namenskimi finančnimi sredstvi, v dialogu z deležniki MSP, prav tako pa bo ocenjena tudi učinkovitost programov. Posodobljene informacije o ukrepih bodo na voljo na spletni strani Komisije.
- Pregled uspešnosti MSP²⁹ spremlja in ocenjuje napredek držav pri izvajanju pobude *Small Business Act* na letni osnovi, vključno z njihovo uspešnostjo v zvezi z načelom 9 „omogočiti MSP, da bodo izzive okolja spremenila v priložnosti“, ter tako dopolnjuje zelen akcijski načrt spremljanja.

2. Podpiralo se bo usklajevanje, sodelovanje in izmenjava najboljših praks na evropski, nacionalni in regionalni ravni:

- Mehanizem upravljanja iz pobude *Small Business Act*, ki zajema pregled uspešnosti MSP in mrežo predstavnikov MSP, bo uporabljen kot platforma za izmenjavo najboljših praks med državami članicami o podpori za MSP, da bi jim pomagali spremeniti okoljske izzive v poslovne priložnosti. Posebej mreža odposlancev za MSP bo uporabljena za razpravo o izvajanju takih praks, rezultatov in ovir.
- Vzpostavljeno bo usklajevanje z delovno skupino EcoAP na visoki ravni, da se zagotovi stalen pretok informacij, doslednost in boljše izkoriščanje sinergij med različnimi pobudami. Kadar je to ustrezno, se bo prizadevalo tudi za usklajevanje s skupinami na evropski ravni, ki delujejo na drugih političnih področjih, kot so okolje, zaposlovanje, izobraževanje, razvojno sodelovanje itd.

²⁷ Poročilo o rezultatih javnega posvetovanja: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

²⁸ Za več informacij glej: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

²⁹ Za več informacij glej: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm